

Opinions of Teacher Candidates as to the Portfolio Assessment

A. Figen ERSOY*

ABSTRACT. The study aims to determine the opinions of teacher candidates as to the portfolio assessment. The study group consists of 150 teacher candidates at Anadolu University, Faculty of Education. Data were collected using a questionnaire, which were then analyzed with percentage, chi square test. Qualitative data were analyzed using descriptive analysis technique. In conclusion, teacher candidates have stated that portfolio is an objective, and vital assessment technique which fairly measures performance. They have also stated that it contributes to their individual and occupational developments. They are of the opinion that the biggest problem they face in portfolio is timing and that they need orientation so that the evaluation process runs smoothly and efficiently.

Key Words: Teacher education, portfolio assessment, teacher candidates.

SUMMARY

Purpose and Significance: This study aims to explore the opinions of teacher candidates on portfolio assessment. Portfolio, which is frequently used in constructivist approach, is a means of assessment. The use of portfolio assessment in teacher training is important for the teacher candidates in terms of their individual and occupational development.

Methods: A total of 150 prospective teachers studying at Anadolu University, Faculty of Education, Department of Primary Education in the Fall term of 2004-2005 academic year participated in this survey study. 24 of the participants were from Primary School Mathematics Teaching, 43 from Pre-school Teaching and 83 from Elementary School Teaching programs. In this study, quantitative and qualitative data were collected through a questionnaire. Quantitative data were analyzed through percentage, frequency, and chi square tests; whereas, qualitative data were analyzed through descriptive analysis.

Results: Data analysis revealed that teacher candidates reported portfolio assessment as objective. They also stated that portfolio assess the performance and hence should be used in education. Prospective teachers believe that portfolio assessment contributed to their individual and occupational development. In the procedure of portfolio assessment, teacher candidates had some difficulties in timing, motivation, orientation, research, being the first experience, and the use of technology. In order to improve the process of portfolio assessment, candidate teachers recommended that efficient feedback should be given to their products on time, they should be oriented more effectively, be exposed to sample portfolios, and be allotted more time. This study did not indicate any significant correlation between the candidates' gender, the program they are enrolled in, general success average, and their opinions of portfolio assessment.

Discussion and Conclusions: The results indicated that portfolio assessment contributed to the individual and professional development of teacher candidates. However, teacher candidates experienced some difficulties in the process of portfolio assessment. The primary reason of these difficulties may result from the fact that portfolio assessment was implemented for the first time. In addition, there had been some problems resulting from teacher candidates and instructors. In order for portfolio assessment to achieve its goal, teacher candidates should be equipped with the skills of time management, researching, and the use of technology. Also, instructors should judiciously plan and implement the process of portfolio assessment and take necessary precautions against prospective problems that may likely occur in the process.

---

* Anadolu University, Faculty of Education, 26470 Eskişehir, arifee@anadolu.edu.tr

Öğretmen Adaylarının Gelişim Dosyasına Dayalı Değerlendirmeye İlişkin Görüşleri

A. Figen ERSOY*

ÖZ. Bu araştırma, öğretmen adaylarının gelişim dosyasına dayalı değerlendirmeye ilişkin görüşlerini belirlemek amacıyla yapılmıştır. Araştırma, Anadolu Üniversitesi Eğitim Fakültesinden 150 öğretmen adayı ile gerçekleştirilmiştir. Araştırma verileri anket ile toplanmıştır. Anketten elde edilen nicel verilerin çözümlenmesinde; yüzde ve ki kare testi, nitel verilerin çözümlenmesinde; betimsel analiz tekniği kullanılmıştır. Araştırma sonucunda, öğretmen adayları gelişim dosyasına dayalı değerlendirmenin nesnel, performans ölçen ve gerekli bir değerlendirme tekniği olduğunu, bireysel ve mesleki gelişimlerine katkı sağladığını belirtmişlerdir. Ayrıca, öğretmen adayları bu süreçte, en çok zamanlama sorunu yaşadıklarını, bu sürecin daha etkili yürütülebilmesi için yönlendirmelerin daha etkili yapılması gerektiğini belirtmişlerdir.

Anahtar Sözcükler: Öğretmen eğitimi, gelişim dosyası değerlendirme, öğretmen adayları.

1. GİRİŞ

Öğretmen eğitimindeki temel değişimlerin, öğrenme anlayışındaki değişimlere paralellik gösterdiği söylenebilir. 1970’li yıllarda öğrenme, temelde belli davranışlar yoluyla öğretmenden öğrenciye aktarılan bir süreç olarak görülmüş buna bağlı olarak da öğretmen eğitiminde genellenmiş bilginin aktarımı temel alınmıştır (Atay-Yalaza, 2003, ss.24–31). Daha sonraki yıllarda, öğrenmenin oluşturmacı bir yaklaşımla tanımlanmasıyla öğretmen eğitimi oluşturmacıya göre biçimlenmeye başlamıştır. Türkiye’de ilköğretim programları oluşturmacı yaklaşım doğrultusunda geliştirilmiş ve 2005–2006 öğretim yılında ülke genelinde uygulamaya konulmuştur. Eğitim sisteminin ilköğretim basamağından başlayan bu değişimle birlikte, öğretmen eğitiminde de değerlendirme, geleneksel değerlendirmeden ayrılarak çoklu değerlendirme tekniklerinin kullanıldığı performans değerlendirmeye doğru kaymıştır. Performans değerlendirme tekniklerinden biri de gelişim dosyalarının değerlendirilmesidir.

Gelişim dosyaları, bir ya da birçok alanda öğrencilerin öğrenme sürecindeki başarılarını, gelişmelerini ve çabalarını gösteren çalışmalarının amaçlı olarak toplandığı dosyalardır. Gelişim dosyası hazırlama sürecinde, öğrenciler, seçme, toplama ve yansıtma yaparken bilgiler arasında bağlantılar kurar ve eleştirel düşünürler. Bu nedenle, gelişim dosyası hazırlama, öğrenciler için aynı zamanda bir öğrenme sürecidir (Dutt-Doner & Personett, 1997).

Gelişim dosyasına dayalı değerlendirme, öğretmen adaylarının bireysel ve mesleki alanda gelişimine katkı sağlar. Alan yazın incelendiğinde, bu değerlendirme tekniğinin, öğretmen adaylarının öğrenmeye güdülenmesi, kendine olan güveninin artması, sosyal ilişkilerinin gelişmesi, kendini değerlendirmesi, karar verme, problem çözme ve araştırma becerilerinin gelişmesi, öğrenme sürecine etkin olarak katılması ve işbirliği yapması bakımlarından bireysel gelişimlerine katkı sağladığı görülmektedir (Dutt-Doner & Personett, 1997; Pekkanlı, 2003; Sewell, Marczak & Horn, 2005). Gelişim dosyasına dayalı değerlendirme; öğretmen adaylarının mesleki gelişimine, öğretmen rollerini, öğretim ilke, yöntem ve tekniklerini, öğrenme kuramlarını daha iyi anlamaları, mesleki gelişimlerini görmeleri, eksik oldukları yönleri fark etmeleri ve mesleki gelişime istekli olmaları bakımlarından katkı sağlar (Anderson, 2005; Campbell & diğerleri, 2004, s.4; Zeichner & Wray, 2001, s.613). Ayrıca öğretmen adayları, oluşturdukları gelişim dosyalarını, mesleki yaşamlarında güvenli bir kaynak olarak kullanabilmektedir (Campbell & diğerleri, 2000, ss.8-9).

* Anadolu Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, 26470 Eskişehir, arifee@anadolu.edu.tr

Öğretmen eğitiminde gelişim dosyasına dayalı değerlendirmenin kullanılmasıyla, öğretmen adayları bu değerlendirme tekniğinin nasıl uygulanacağını, öğrenme sürecine nasıl uyarlanacağını ve öğrencinin nasıl yönlendirileceğini (Bintz & Shake, 2005, s.227; Rolheiser & Schwartz, 2001, s.300), yararlarını ve sınırlılıklarını yaparak ve yaşayarak öğrenirler. Böylece, mesleki yaşamlarında gelişim dosyasına dayalı değerlendirmeye yönelik iyileştirici birtakım önlemler alabilirler (Bintz & Shake, 2005, ss.225-227). Gelişim dosyasına dayalı değerlendirmenin, öğretmen adaylarının bireysel ve mesleki gelişimlerine olan katkıları ve mesleki yaşamlarında bu değerlendirme tekniğini kullanacak olmaları düşünüldüğünde, öğretmen eğitiminde bu değerlendirme tekniğine yer verilmesi gerekliliği ortaya çıkmaktadır.

Öğretmen eğitiminde, gelişim dosyasına dayalı değerlendirme sonuçlarından farklı biçimlerde yararlanılmaktadır. Gelişim dosyasından elde edilen sonuçlar; öğretmen adaylarının sahip olduğu bilgi ve becerilerin belirlenmesi (Williams & diğerleri, 2003), onların sahip olduğu bu bilgi ve becerilerin öğretmenlik standartlarına uygunluğu, öğretmen eğitimi programına ilişkin yapılacak düzenlemeler (Campbell & diğerleri, 2000, ss.77-78) ve akreditasyon çalışmaları kapsamında kullanılmaktadır (Retallick, & Groundwater-Smith, 1999, s.51; Zeichner & Wray, 2001, s.613). Alanyazında, öğretmen adayları tarafından oluşturulan mesleki gelişim dosyalarının farklı biçimlerde sınıflandırıldığı görülmektedir. Birinci sınıflama; işleyen ve sunum gelişim dosyalarıdır. İşleyen gelişim dosyaları, öğretmen adayının mesleki gelişimini bütünüyle tanımlayan, dikkatle seçilmiş birçok üründen oluşur. Sunum gelişim dosyaları ise, verilen belli amaçları gerçekleştirmek için hazırlanan ürünlerden oluşur (Campbell & diğerleri, 2004, s.4). İkinci sınıflama ise; öğrenme, yeterlilik ve örnek çalışma gelişim dosyalarıdır. Öğrenme gelişim dosyaları, öğretmen adaylarının kendi öğretimlerini tasarlamak amacıyla hazırladığı gelişim dosyalarıdır. Yeterlilik gelişim dosyaları, öğretmen adaylarının mesleki standartları ne ölçüde karşıladığını gösteren çalışmalardan oluşur. Örnek çalışma gelişim dosyaları ise, öğretmen adayının öğretmenliğe başladığında sunabileceği en iyi çalışmaları içeren dosyalar (Zeichner & Wray, 2001, s.613). Bu gelişim dosyalarında; anekdotlar, makale özetleri ve eleştirileri, örnek olay çalışmaları, sınıf yönetimiyle ilgili özetler, öğretim stratejilerine ilişkin örnek senaryoları, ders ve ünite planları, öğrenci, öğretmen ve aileyle yapılan görüşme kayıtları, amaç ifadeleri, yazılı ve görsel basın materyalleri, toplantı ve çalışma grupları izlenimleri, gözlem kayıtları, mesleki okuma listeleri, projeler, kendini değerlendirme araçları yanında, öğretmen adaylarının dersler kapsamında hazırladığı ürünler, öğrenme ve öğretmeye ilişkin düşünce ve deneyimleri ve anlattığı dersler hakkındaki geri bildirimleri bulunur (Atay-Yalaza, 2003, ss.72-73; Campbell & diğerleri, 2000, ss.113-127). Öğretmen adaylarının hazırlayacağı gelişim dosyalarının değerlendirilmesinde, çoklu kaynak kullanma, özgünlük, dinamiklik, açıklayıcılık, gerçek yaşam deneyimleriyle ilişkilendirilmişlik, kendini değerlendirme ve katılımcı değerlendirme aranan temel özelliklerdir (Sewell, Marczak & Horn, 2005).

Gelişim dosyasına dayalı değerlendirme kimi zaman oluşturulması zor ve öğrencilerin istemeyerek katıldıkları bir süreç olabilir. Bu nedenle, öğretim elemanı gelişim dosyası hazırlama sürecinin etkin biçimde yürütülmesi için rehber ilkeler hazırlama ve örnek gelişim dosyaları gösterme gibi önlemler alabilir (Campbell & diğerleri, 2000, ss.49-50). Ayrıca, bu süreç öğretim elemanı için de birtakım zorluklar içermektedir. Aschbacher (1992) ve Wolfe & Miller'e (1997) göre, öğretim elemanı; gelişim dosyasına dayalı değerlendirme sürecini geliştirmek ve puanlamak için yeterli sürenin oluşturulması, sınıf ortamının düzenlenmesi, gelişim dosyalarının toplanması, saklanması, puanlama ölçütlerinin belirlenmesi, süreçte oluşan değişiklikler hakkında öğrencilerin kaygılarının azaltılması gibi konularda zorluklar yaşayabilmektedir (Akt. Korkmaz & Kaptan, 2003, s.168). Öğretim elemanlarının yoğun iş yüklerinin olması gelişim dosyasına dayalı değerlendirme sürecinde karşılaştığı bir başka sorundur (Rolheiser & Schwartz, 2001, s.292).

Alan yazın incelendiğinde, yurtdışında ve Türkiye'de öğretmen eğitiminde gelişim dosyalarına dayalı değerlendirmeye ilişkin yapılmış çeşitli araştırmalar bulunmaktadır. Bu konuda yapılan araştırmalardan kimileri bir ders kapsamında (Morgil ve diğerleri, 2004) yapılırken kimilerinin ise öğretmenlik uygulaması kapsamında (Atay, 2003) yapıldığı görülmektedir. Ayrıca, elektronik gelişim dosyalarına ilişkin araştırmalar da bulunmaktadır (Achrazoglou, 2003; Funk, 2005; Korkmaz ve Kaptan, 2005; Sivakumaran, 2005). Yurtdışındaki kimi araştırmalar, gelişim dosyasına dayalı

değerlendirmelerinin öğretmen yeterliliklerine olan katkılarını belirlemek amacıyla yapılmıştır (Crutchfield, 2004; Simpson, 2004) Ayrıca, öğretmen adaylarının lisans üstü eğitim çalışmaları kapsamında yapılan araştırmalar da bulunmaktadır (Chung, 2003). Bu araştırma ile, gelişim dosyasına dayalı değerlendirme sürecine katılan ve ilköğretim düzeyinde görev yapacak öğretmen adaylarının bu konudaki görüşleri belirlenmeye çalışılmıştır. Böylece, ilköğretimde görev yapacak öğretmen adaylarının görüşlerine ilişkin bir bakış açısı geliştirilmiş olacaktır. İlköğretimde görev yapacak ve mesleki yaşamlarında gelişim dosyasına dayalı değerlendirmeyi uygulayacak öğretmen adaylarına hizmet öncesi eğitim döneminde, bu değerlendirme tekniğinin tanıtılması ve uygulanması teşvik edilmelidir. Ayrıca, öğretmen eğitiminde gelişim dosyasına dayalı olarak yapılan değerlendirme çalışmalarının sonrasında, bu sürecin değerlendirilmesine yönelik araştırmalara gereksinim vardır. Böylece, öğretmen eğitiminde gelişim dosyasına dayalı değerlendirme sürecinde yaşanabilecek sorunlar belirlenerek bu sorunların çözümüne yönelik işlevsel öneriler getirilebilir.

Bu araştırma, öğretmen eğitiminde gelişim dosyasına dayalı değerlendirmeye ilişkin, gelişim dosyası hazırlayan öğretmen adaylarının görüşlerini belirlemek amacıyla yapılmıştır. Bu genel amaç doğrultusunda şu sorulara yanıt aranmıştır:

- Öğretmen adaylarının gelişim dosyasına dayalı değerlendirme sürecine ilişkin görüşleri nelerdir?
- Öğretmen adaylarının gelişim dosyasına dayalı değerlendirmenin bireysel ve mesleki gelişimlerine katkısına ilişkin görüşleri nelerdir?
- Öğretmen adaylarının cinsiyet, öğrenim gördüğü program ve genel başarı ortalaması ile gelişim dosyasına dayalı değerlendirmeye ilişkin görüşleri arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?

2. YÖNTEM

2.1. Çalışma grubu

Bu araştırma genel tarama modelinde desenlenmiştir. Araştırmanın çalışma evrenini, 2004–2005 öğretim yılı güz dönemi Anadolu Üniversitesi Eğitim Fakültesi İlköğretim Bölümü, Sınıf Öğretmenliği, İlköğretim Matematik Öğretmenliği ve Okulöncesi Öğretmenliği programlarında öğrenim gören ve gelişim dosyasına dayalı değerlendirme sürecinde yer alan 150 öğretmen adayı oluşturmuştur. Gelişim dosyasına dayalı değerlendirme sürecine katılan bütün öğretmen adaylarına ulaşılmaya çalışıldığı için örneklem belirleme yoluna gidilmemiştir. Öğretmen adayları “Öğretimde Planlama ve Değerlendirme” ile “Hayat Bilgisi ve Sosyal Bilgiler Öğretimi I” dersi kapsamında haftalık ödevlendirmeler biçiminde gerçekleşen bireysel gelişim dosyaları hazırlamış ve bu gelişim dosyalarından dönem sonu notu almışlardır. Öğretmen adaylarının bireysel özellikleri Tablo 1’de verilmiştir.

Tablo 1. Öğretmen adaylarının bireysel özellikleri

Özellik	N	%
<i>Cinsiyet</i>		
Kız	117	78.0
Erkek	33	22.0
<i>Program</i>		
Sınıf Öğretmenliği	83	55.3
İlköğretim Matematik Öğretmenliği	24	16.0
Okulöncesi Öğretmenliği	43	28.7
<i>Genel başarı ortalaması</i>		
3.00 ve üstü	76	50.7
2.99 ve altı	74	49.3
Genel Toplam	150	100

Tablo 1’e göre, araştırmaya katılan öğretmen adaylarından %78’i kız, %22’si erkek öğrencilerden oluşmaktadır. Öğretmen adaylarının öğrenim gördükleri programa göre dağılımı, Sınıf Öğretmenliği %55.3, İlköğretim Matematik Öğretmenliği %16 ve Okulöncesi Öğretmenliği %28.7, öğretmen adaylarının genel başarı ortalaması ise, %50.7’sinin 3.00 ve üstü, %49.3’ünün 2.99 ve altı

biçimindedir. Öğretmen adayının öğrenim gördüğü programlardaki dağılım oranlarındaki eşitsizliklik, programlarda öğrenim gören öğrenci sayılarının farklı olmasından kaynaklanmaktadır.

2.2. Verilerin toplanması ve analiz edilmesi

Araştırmada veri toplama aracı olarak, alanyazın taraması sonucu elde edilen bilgilerden yararlanılarak geliştirilen anket kullanılmıştır. Anket üç bölümden oluşturulmuştur. Birinci bölümde; cinsiyet, öğrenim görülen program ve genel başarı ortalamasını içeren bireysel bilgilere yer verilmiştir. Anketin ikinci bölümünde 5’li Likert tipi derecelendirme biçiminde 30 maddeye yer verilmiştir. Ankette yer alan 5’li derecelendirme maddeleri “kesinlikle katılıyorum” (5), “katılıyorum” (4), “kararsızım” (3), “katılmıyorum” (2) ve “kesinlikle katılmıyorum” (1) biçiminde değerlendirilmiştir. Anketin üçüncü bölümünde ise, öğretmen adaylarının gelişim dosyasına dayalı değerlendirme sürecinde yaşadıkları sorunlar ve gelişim dosyasına dayalı değerlendirme sürecinin etkili bir biçimde yürütülebilmesi için önerilerini içeren iki açık uçlu soruya yer verilmiştir. Anket aracılığıyla nicel ve nitel veriler birlikte toplanmıştır. Böylece nicel ve nitel verilerin birlikte birbirini desteklemesi sağlanmıştır. Nicel ve nitel verilerin birbirlerini destekleyerek kullanılması, araştırmanın geçerliliği ve güvenilirliğini artırmaktadır (Creswell, 2003). Anketin kapsam geçerliliği için 3 uzman görüşünden yararlanılmıştır. Anketin kapsam geçerliliği için uzmanlardan alınan görüşler doğrultusunda ankete iki yeni madde eklenmiş ve kimi maddelerdeki ifadeler düzeltilmiştir. Daha sonra anket formunun ön uygulaması, araştırmacı tarafından 10 öğrenciyle yüz yüze yapılmıştır. Ön uygulama sonrasında ankete son biçimi verilmiş ve anket öğretmen adaylarına uygulanmıştır. Anketin uygulanması sonunda 7 anket eksik doldurulduğu için değerlendirme dışı bırakılarak 150 anket değerlendirmeye alınmıştır. Araştırmanın nicel verilerinin çözümlenmesinde yüzde ve ki kare (X^2) testinden yararlanılmış, çözümlenmeler SPSS programı kullanılarak yapılmıştır. Nitel veriler betimsel analiz yöntemiyle çözümlenmiştir. Betimsel analiz aşamasında, araştırmada yer alan açık uçlu sorular araştırmacı ve bir uzman tarafından bağımsız olarak kodlamalar yapıldıktan sonra bir araya gelerek karşılaştırılmıştır. Araştırmanın güvenilirliği, Miles ve Huberman, (1994, s.64) önerdiği, Güvenirlilik= Görüş Birliği / Görüş Birliği + Görüş Ayrılığı x 100 formülüyle hesaplanmış ve birinci soru için güvenilirlik %86, ikinci sorusu için %90 olarak bulunmuştur.

3. BULGULAR ve YORUM

Bu bölümde araştırmanın amacı doğrultusunda, öğretmen adaylarının gelişim dosyasına dayalı değerlendirmeye ilişkin görüşleri 5 başlık altında sunulmuştur.

3.1. Öğretmen adaylarının gelişim dosyasına dayalı değerlendirme sürecine ilişkin görüşleri

Öğretmen adaylarının gelişim dosyasına dayalı değerlendirme sürecine ilişkin görüşleri Tablo 2’de verilmiştir.

Tablo 2. Öğretmen adaylarının gelişim dosyasına dayalı değerlendirme sürecine ilişkin görüşleri

Gelişim dosyasına dayalı değerlendirme sürecine ilişkin maddeler	Kesinlikle Katılıyorum		Kararsızım		Kesinlikle Katılmıyorum	
	N	%	%	%	%	%
Bireylerde kaygı ve stres yaratır.	150	6.7	15.3	43.3	29.3	5.3
Gelişim dosyası hazırlamak çok zaman alır.	150	13.3	32.0	45.3	6.7	0.7
Gelişim dosyasına dayalı değerlendirme ekonomik değildir.	150	7.3	14.0	28.0	44.7	6.0
Bireyin performansını ölçen bir değerlendirme değildir.	150	4.7	12.0	21.3	44.0	18.0
Gelişim dosyasına dayalı değerlendirme nesnel bir değerlendirme değildir.	150	4.0	13.3	23.3	48.0	11.3
Gelişim dosyası hazırlama bir öğrenme sürecidir.	150	27.3	51.3	18.0	2.0	1.3
Bireysel olarak çalışma olanağını azaltır.	150	2.0	8.0	10.0	64.7	15.3
Bireyin zevk alarak öğrenmesini sağlar.	150	8.7	34.7	45.3	8.0	3.3
Eğitimde kullanılması gereken bir değerlendirme tekniği değildir.	150	1.3	4.7	13.3	53.3	27.3
Bireyin önceki bilgilerinden yararlanmasına olanak vermez.	150	2.0	4.0	8.7	54.7	30.7
Gelişim dosyasına dayalı değerlendirme sıkıcı bir süreçtir.	150	4.7	14.7	33.3	37.3	10.0

Tablo 2’de görüldüğü gibi, öğretmen adaylarının çoğunluğu, gelişim dosyasına dayalı değerlendirmenin önceki bilgilerden yararlanmaya olanak sağladığını (%85.4), eğitimde kullanılması gereken bir değerlendirme olduğunu (%80.6), bireysel olarak çalışma olanağı sağladığını (%80), bir öğrenme süreci olduğunu (%78.6) düşünürken, öğretmen adaylarının yarıdan fazlası gelişim dosyasına dayalı değerlendirmenin performans ölçen bir değerlendirme olduğunu (%62), nesnel bir değerlendirme olduğunu (%59.3) belirtmiştir. Öğretmen adaylarının yarıya yakını ise, gelişim dosyasına dayalı değerlendirmenin sıkıcı bir süreç olduğunu (%47), çok zaman aldığını (%45.3), zevk alarak öğrenme sağladığını (%43.4) düşünmektedir. Öğretmen adaylarının yaklaşık beşte biri (%22) gelişim dosyasına dayalı değerlendirmenin kaygı ve stres yarattığını belirtmiştir. Öğretmen adaylarının gelişim dosyasına dayalı değerlendirmenin stresli ve zevkli bir süreç olduğuna ilişkin görüşleri birbirine yakınlık göstermektedir. Ancak, öğretmen adaylarının gelişim dosyasına dayalı değerlendirme sürecine ilişkin olumlu görüşler taşıdıkları söylenebilir.

3.2. Öğretmen adaylarının gelişim dosyasına dayalı değerlendirmenin bireysel gelişimine katkısına ilişkin görüşleri

Öğretmen adaylarının gelişim dosyasına dayalı değerlendirmenin bireysel gelişimine katkısına ilişkin görüşleri Tablo 3’te verilmiştir.

Tablo 3. Öğretmen adaylarının gelişim dosyasına dayalı değerlendirmenin bireysel gelişimine katkısına ilişkin görüşleri

Gelişim dosyasına dayalı değerlendirmenin bireysel gelişime katkısına ilişkin maddeler	N	Kesimlikle	Katılıyorrum	Kararsızım	Katılmıyorum	Kesimlikle
		Katılıyorrum	Katılıyorrum	Katılıyorrum	Katılmıyorum	Katılmıyorum
		%	%	%	%	%
Bireyin yaratıcı çalışmalar yapmasına olanak sağlar.	150	28.0	47.3	16.7	6.0	2.0
Gelişim dosyası ürünlerini hazırlamak düşünme becerilerini geliştirir.	150	26.7	53.3	12.7	4.7	2.7
Bireyin sorumluluk duygusunu geliştirir.	150	37.3	50.7	8.7	2.7	0.7
Bireyin kendi zayıf ve güçlü yönlerini görmesine olanak sağlar.	150	19.3	48.0	20.7	11.3	0.7
Bireyin sosyal ilişkilerini azaltır.	150	0.7	3.3	8.7	58.0	29.3
Bireyin araştırma konusundaki yeterliliklerini artırır.	150	40.0	52.7	6.0	1.3	-
Bireyin problem çözme becerilerini geliştirir.	150	20.7	57.3	16.7	4.0	1.3
Bireyin teknoloji kullanma konusundaki yeterliliklerini artırır.	150	22.0	54.7	14.7	8.1	0.7
Bireyin öğrenmeye olan istekliliğini azaltır.	150	3.3	4.0	15.3	53.3	24.0

Tablo 3’te görüldüğü gibi, öğretmen adaylarının çoğunluğu gelişim dosyasına dayalı değerlendirmenin araştırma becerisini (%92.7), sorumluluk duygusunu (%88), problem çözme becerisini (%88), sosyal ilişkilerini (%87.3), düşünme becerilerini geliştirdiğini (%80), öğrenmeye olan istekliliğini artırdığını (%77.3), teknoloji kullanma becerisi (%76.7) ile yaratıcılığı geliştirdiğini (%75.3) düşünmektedir. Öğretmen adaylarının yarıdan fazlası ise, zayıf ve güçlü yönlerini görmesine olanak sağladığını (%67.3) belirtmiştir. Öğretmen adayları gelişim dosyasına dayalı değerlendirmenin bireysel gelişimlerine katkı sağladığı görüşünü paylaşmaktadır.

3.3. Öğretmen adaylarının gelişim dosyasına dayalı değerlendirmenin mesleki gelişimine katkısına ilişkin görüşleri

Öğretmen adaylarının gelişim dosyasına dayalı değerlendirmenin mesleki gelişimine katkısına ilişkin görüşleri Tablo 4’te verilmiştir.

Tablo 4. Öğretmen adaylarının gelişim dosyasına dayalı değerlendirmenin mesleki gelişimine katkısına ilişkin görüşleri

Gelişim dosyasına dayalı değerlendirmenin mesleki gelişime katkısına ilişkin maddeler	N	Kesinlikle	Katılıyorum	Kararsızım	Katılmıyorum	Kesinlikle
		Katılıyorum	Katılıyorum	Katılıyorum	Katılmıyorum	Katılmıyorum
		%	%	%	%	%
Bireyin mesleki yeterliliğine ilişkin güvenini azaltır.	150	4.0	7.3	11.3	43.3	34.0
Mesleki alanda öğrenilen bilgilerin uygulanmasına olanak sağlar.	150	27.3	56.7	10.7	4.7	0.7
Mesleki alanda daha kalıcı öğrenmeler gerçekleştirir.	150	35.3	42.7	15.3	5.3	1.3
Bireyin mesleki alandaki gelişimini görmesine olanak sağlar.	150	29.3	58.0	8.7	3.3	0.7
Mesleki alanda kullanılabilecek bir kaynak dosya oluşturur.	150	29.3	50.0	16.7	4.0	-
Öğretmenin görev ve sorumluluklarını daha iyi kavranmasını sağlar.	150	16.7	60.0	20.0	2.0	1.3
Öğretmen adayının öğretimini yapacağı öğrencilerin düzeyini daha iyi anlamasını sağlar.	150	19.3	52.0	22.0	6.7	-
Öğretmen adayının mesleki eksikliklerini görmesine olanak sağlar.	150	18.0	52.0	20.0	8.7	0.7
Öğretmen adayının öğretim ilkelerini daha iyi anlamasını sağlar.	150	14.7	61.3	20.7	3.3	-
Öğretmen adaylarının mesleki gelişime gereksinim duyduğu alanlarda planlama yapmasına olanak sağlar.	150	10.7	64.7	20.7	3.3	0.7

Tablo 4'te görüldüğü gibi, öğretmen adaylarının çoğunluğu, gelişim dosyasına dayalı değerlendirmenin mesleki alandaki gelişimini görmeye olanak sağladığını (%87.3), mesleki alanda öğrendiği bilgilerin uygulanmasına olanak sağladığını (%84), mesleki alanda kalıcı öğrenmeler gerçekleştirdiğini (%78), mesleki alanda kullanılabileceği bir kaynak dosya oluşturduğunu (%79.3), mesleki yeterliliklerine ilişkin güvenini artırdığını (%77.3), öğretmenin görev ve sorumluluklarını (%76.7) ve öğretim ilkelerini daha iyi anladıklarını (%76), mesleki gelişime gereksinim duydukları alanlarda planlamalar yapmalarına olanak sağladığını (%75.4) düşünmektedir. Öğretmen adaylarının yarıdan fazlası ise, öğretimini yapacağı öğrencilerin düzeyini daha iyi anladığını (%71.3), mesleki alandaki eksikliklerini görmelerine olanak sağladığını (%70) belirtmişlerdir. Öğretmen adayları gelişim dosyasına dayalı değerlendirmenin mesleki gelişimlerine olumlu katkı sağladığı görüşünü paylaşmaktadır.

Öğretmen adaylarının cinsiyet, öğrenim gördüğü program ve genel başarı ortalaması ile gelişim dosyasına dayalı değerlendirmeye ilişkin görüşleri arasında ilişki olup olmadığı ki kare testi ile analiz edilmiştir. Analiz sonucunda, öğretmen adaylarının cinsiyet, öğrenim gördüğü program ve genel başarı ortalaması ile gelişim dosyasına dayalı değerlendirmeye ilişkin görüşleri arasında anlamlı bir ilişkiye rastlanmamıştır. Bu sonuca göre, gelişim dosyasına dayalı değerlendirmeye ilişkin etkinlikler gerçekleştirilirken öğretmen adaylarının cinsiyet, öğrenim gördükleri program ve genel başarı ortalamalarının göz önünde bulundurulmasına gerek olmadığı söylenebilir.

3.4. Öğretmen adaylarının gelişim dosyasına dayalı değerlendirme sürecinde karşılaştıkları sorunlara ilişkin görüşleri

Ankette yer alan birinci açık uçlu, "Gelişim dosyası sürecinde yaşadığımız zorluklar nelerdir?" sorusuna 138 öğretmen adayı yanıt vermiştir. Bu soruya verilen yanıtlar analiz edildiğinde, gelişim dosyasına dayalı değerlendirme sürecinde öğretmen adaylarının, %35'i zamanlama, %15'i motivasyon, %13'ü yönlendirme, %10'u araştırma süreci, %7'si değerlendirme, %6'sı ilk deneyim olma, %5'i verilen ürünler, %4'ü teknoloji kullanma, %3'ü özgünlük ve %2'si ekonomik konularda zorluklar yaşadıklarını belirtmişlerdir. Öğretmen adaylarının bu görüşlerinden örnekler aşağıda verilmiştir:

"En başta yeni bir teknik olduğu için anlamakta zorlandım. Ne yapacağımı, nasıl yapacağım konusunda sıkıntılar çektim. Bir de böyle bir etkinlikte nelerin nasıl ölçüleceği konusunda zorluk çektim".

"Yapılan araştırmaların çoğunun bilgisayar vb. teknolojik aletler kullanılarak yapılması ekonomik olmuyor".

“Zaman açısından biraz sıkıntı yaşadım. Daha uzun süre gereken etkinliklere biraz sıkıntılı zaman verildi”.

“Gelişim dosyası değerlendirme sürecinde bir ürünü hazırlarken herkesten farklı bir şey yapmaya çalışmak zor oldu”.

“Dönütlerin yeterince verilmediğini düşünüyorum bu yüzden kendimi tam olarak değerlendirmedim”.

“İnternette ulaşmak istediğim bilgilere ulaşamam ya da çok zor ulaşamam nedeniyle yaşadığım birtakım zorluklar vardı”.

“Ödevlerin çok sayıda ve içerikte olarak fazlaca olması”.

“Bir dosyanın gerçekten görevli öğrenci tarafından hazırlanıp hazırlanmadığı ne kadarında kopya çektiği anlaşılamamaktadır”.

“Ödevlerimizin çoğuna teknolojiyi kullanarak ulaşma fırsatı bulduk. Bilgisayarda araştırma yaparken biraz sıkıntı çektim. Özellikle ilk başlarda klavye kullanmayı hiç bilmiyordum... Ama araştırırken öğrenmek bu değerlendirmenin en zevkli yanıydı”.

“Bazı etkinlikleri günü gününe yapmak yerine sonraki zamana ertelediğim dönemler oldu. Sıkışıklık olduğundan dolayı sıkıntılar yaşadım. Bazen yaparken çok sıkıldım”.

Öğretmen adaylarının gelişim dosyasına dayalı değerlendirmeye ilişkin yanıtları incelendiğinde, en çok zamanlama konusunda zorluk yaşadıklarını belirtmişlerdir. Bunun temel nedenleri arasında, öğretmen adaylarının zaman yönetimine ve süreç değerlendirme tekniklerine ilişkin deneyimlerinin olmadığı söylenilebilir.

3.5. Öğretmen adaylarının gelişim dosyasına dayalı değerlendirmenin etkili yürütülmesi için önerilerine ilişkin görüşleri

Ankette yer alan ikinci açık uçlu, “Gelişim dosyasına dayalı değerlendirme sürecinin daha etkili yürütülebilmesi için önerileriniz nelerdir?” sorusuna 130 öğretmen adayı yanıt vermiştir. Bu soruya verilen yanıtlar analiz edildiğinde, öğretmen adaylarının %32’si ürünlere zamanında ve yeterli ölçüde dönüt verilmesini, %26’sı yönlendirmenin daha etkili yapılmasını, %25’i öğrencilerin görüşlerinin alınmasını, %11’i örnek çalışmalar gösterilmesini, %10’u değerlendirme sürecinin daha net olmasını, %10’u yeterli zaman verilmesini, %8’i özgün ve ilginç ürünlere yer verilmesini, %3’ü grup çalışması biçiminde yapılmasını önermişlerdir. Öğretmen adaylarının bu görüşlerinden örnekler aşağıda verilmiştir:

“Gelişim dosyasının daha etkili olabilmesi için ilgi çekici konulara yer verilmeli ve öğrenciye bol zaman verilmelidir”.

“Öğrencilere yapılacak etkinliklerin, stratejilerin daha açık örnekleri verilmeli...”

“Zorunlu olmamalı öğrencinin isteğine bırakılmalı, nesnel bir değerlendirme yapılmasına dikkat edilmeli”.

“Gruplarla yapılabilir değişik fikirlere kaynaklık yapmak açısından”.

“Öğrencinin yaratıcılığını geliştirecek çalışmalara yer verilmeli. Öğrencinin bu benim eserim diyeceği nitelikte olmalı”.

“Konular azaltılabilir ve seçenekler artırılabilir. Öğrenciler istedikleri konuyu seçseler daha eğlenceli olabilir”.

“Dönüt verirken daha ayrıntılı olunmasını tercih ederim”.

“Fazla zaman, biraz hoşgörü ve etkili rehberlik yeterli”.

“Dosyaya konulacak her konu fazla uzun olmamalı. İlginç konular seçilmeli. Öğrenci düzeyine uygun konular seçilmeli”.

Öğretmen adayları, gelişim dosyasına dayalı değerlendirme sürecinde, ürünlere zamanında ve daha etkili dönüt verilmesini ve yönlendirmenin daha etkili yapılmasını önermişlerdir. Bu durumda, öğretmen adaylarına gelişim dosyası hazırlama sürecinde verilen dönüt ve yönlendirmenin yeterli olmadığı söylenebilir. Bu sonucun öğretim elemanının iş yükünden dolayı gelişim dosyasına dayalı değerlendirmeye yeterli zaman ayıramamasından kaynaklandığı söylenebilir.

4. SONUÇ VE TARTIŞMA

Öğretmen adaylarının gelişim dosyasına dayalı değerlendirmeye ilişkin görüşlerini belirlemek amacıyla yapılan bu araştırmanın sonucunda, öğretmen adayları gelişim dosyasına dayalı değerlendirmeyi nesnel ve performans ölçen bir değerlendirme olarak görmüşler ve eğitimde kullanılması gerektiğini belirtmişlerdir. Araştırmanın bu bulgusu, Breault'un (2004) ve Zou'nun (2002) öğretmen adaylarının gelişim dosyasına dayalı değerlendirmeyi geleneksel değerlendirmeden daha etkili, özgün ve kalıcı buldukları bulgusuyla örtüşmektedir. Öğretmen adaylarının gelişim dosyasına dayalı değerlendirmenin zaman alıcı bir süreç olduğunu biçimindeki görüşleri, Breault'un (2004) ve Laurence'nin (2003) öğretmen adaylarının gelişim dosyasına dayalı değerlendirmeyi çok zaman alan bir süreç olarak algıladıkları bulgusuyla paralellik göstermektedir. Gelişim dosyasına dayalı değerlendirme sürecinde öğretmen adaylarının yaklaşık yarısı kaygı ve stres yaşadıkları belirtirken, diğer yarısı gelişim dosyasına dayalı değerlendirmede zevk alarak öğrendiklerini belirtmiştir. Araştırmanın bu bulgusu Breault'un (2004) öğretmen adaylarının gelişim dosyasına dayalı değerlendirmeyi sıkıcı bir süreç olarak algıladıkları ve Darling'in (2001) gelişim dosyasına dayalı değerlendirmeye ilk tepkilerinin panik, stres ve belirsizlik olduğu biçimindeki araştırma bulgularıyla örtüşmektedir. Böyle bir durumu önlemek için öğretim elemanı tarafından çeşitli önlemler alınabilir. Ayrıca, öğretmen adayları gelişim dosyasına dayalı değerlendirmenin; yaratıcılık, sorumluluk duygusu, düşünme, araştırma, problem çözüme ve teknoloji kullanma becerilerini geliştirme bakımlarından bireysel gelişimlerine katkısı olduğunu düşünmektedir. Darling (2001) öğretmen adayları ile yaptığı çalışmada, gelişim dosyasına dayalı değerlendirmenin düşünme becerilerini geliştirdiğine ilişkin sonuçlara ulaşmıştır. Öğretmen adaylarının bireysel gelişimlerine katkı sağlaması için, gelişim dosyalarının teknoloji destekli araştırma, problem çözüme, proje ve bezeri etkinlikler içeren ve üst düzey düşünme becerilerini kullanımına olanak sağlayan özellikte oluşturulmasına özen gösterilebilir.

Öğretmen adayları, gelişim dosyasına dayalı değerlendirmenin mesleki gelişimlerine katkısına ilişkin meslekte kendine olan güvenini artırdığını belirtmişlerdir. Araştırmanın bu bulgusu, Fraizer ve Paulson'un (1992) gelişim dosyasının öğrencilerin kendilerine olan güveninin arttığı bulgusuyla örtüşmektedir. Ayrıca öğretmen adayları gelişim dosyasının kuramsal bilgilerin uygulanmasına olanak verdiğini ve kalıcı öğrenmeler sağladığını belirtmişlerdir. Henning ve diğerleri (1997) öğretmen adaylarıyla yaptığı çalışmada kuramsal bilgi ile uygulama arasında bağlantı kurdukları sonucuna ulaşmışlardır. Araştırmanın başka bir bulgusu olarak, öğretmen adayları gelişim dosyalarını mesleki alanda kullanabileceği bir kaynak dosya olarak değerlendirmişlerdir. Bu sonuç, Roilser & Schwrtz'ın (2001) gelişim dosyalarıyla iyi bir koleksiyon oluşturma bulgusuyla örtüşmektedir. Araştırma sonucunda, öğretmen adayları gelişim dosyasına dayalı değerlendirmeyle öğretmenin görev ve sorumluluklarını, öğretim ilkelerini ve öğretimini yapacağı öğrencilerin düzeyini daha iyi anladığını, mesleki alandaki eksikliklerini görmelerine ve mesleki gelişime gereksinim duydukları alanlarda planlamalar yapmalarına olanak sağladığını belirtmişlerdir. Araştırmanın bu bulguları, Atay'ın (2003) öğretmen adaylarının gelişim dosyasına dayalı değerlendirmenin mesleki alanda kendi deneyimlerini yansıttıkları, kendilerini tanıma olanağı verdiği ve öğretmenliği farklı bir yönden görmeye başladıkları bulgusuyla örtüşmektedir. Benzer biçimde, Spence & El-Ansari'nin (2004) yaptığı çalışmada da öğretmen adayları kendi kendilerini değerlendirmeyi öğrendiklerini belirtmişlerdir.

Öğretmen adaylarının gelişim dosyasına dayalı değerlendirme sürecinde; en çok zamanlama, motivasyon, yönlendirme, araştırma süreci, değerlendirme, ilk deneyim olma, verilen ürünler ve teknoloji kullanma konularında sıkıntı yaşarken gelişim dosyası hazırlama sürecinin daha etkili olması

için ürünlere zamanında ve yeterli dönüt verilmesini, yönlendirmenin daha etkili yapılmasını, öğrencilerin görüşlerinin alınmasını, örnek çalışmalar gösterilmesini, değerlendirme sürecinin daha net olmasını ve yeterli zaman verilmesini önermişlerdir. Bu bulguları destekleyen araştırma bulgularına rastlamak olanaklıdır. Laurence (2003) öğretmen adaylarının teknoloji kullanmada zorluk yaşadıklarını, Breault'un (2004) öğretmen adaylarının ilgisiz oldukları ürünleri yapmakta zorlandıklarını, Darling (2001) öğretmen adaylarının gelişim dosyasına dayalı değerlendirme sürecinde örneklerin olmayışı ve değerlendirme konusunda endişe yaşadıklarını, Morgil ve diğerlerinin (2004), Laurence'nin (2003), Atay'ın (2003), Breault'un (2004) ve Dutt-Doner ve Personett'in (1997) öğretmen adaylarının gelişim dosyasını yeterli düzeyde anlayamadıkları ve uyum sorunları yaşadıklarını belirtmişlerdir.

Öğretmen adaylarının cinsiyet, öğrenim gördükleri program ve genel başarı ortalaması ile gelişim dosyasına dayalı değerlendirmeye ilişkin görüşleri arasında yapılan ki kare analizi sonrasında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır. Bu sonuç öğretmen eğitiminde gelişim dosyasına dayalı değerlendirmeye ilişkin yapılacak çalışmalarda öğretmen adaylarının cinsiyet, öğrenim gördükleri program ve genel başarı ortalamasının göz önüne alınmayabileceğini göstermiştir. Sonuç olarak, gelişim dosyasına dayalı değerlendirmenin, öğretmen adaylarını bireysel ve mesleki açıdan gelişmesine katkı sağlayan bir değerlendirme tekniği olduğu söylenebilir. Ancak, gelişim dosyasına dayalı değerlendirmenin etkili olması bu sürecin etkili yürütülmesi ile yakından ilgilidir. Bu araştırma sonucunda, gelişim dosyasına dayalı değerlendirmeye ilişkin şu öneriler geliştirilebilir:

- Gelişim dosyasına dayalı değerlendirme sürecinde öğrencilerin zevk alabileceği ve onların seçeceği ürünlere yer verilmelidir.
- Öğretim elemanı, öğrencilerin ürünlerine ilişkin dönütleri zamanında ve yeterli biçimde vermeli, değerlendirme ölçütlerini öğrencilerle birlikte oluşturmalı ve öğrencileri etkili bir biçimde yönlendirmelidir.
- Öğretim elemanı, gelişim dosyasına dayalı değerlendirme sürecinde öğretmen adaylarının yaşayabileceği zorlukların neler olabileceği önceden belirlemeli, bu konuda çeşitli önlemler almalı ve etkili bir planlama yapmalıdır.
- Gelişim dosyasına dayalı değerlendirme uygulamalarına ilişkin daha kapsamlı ve ayrıntılı durum çalışması vb. araştırmalar yapılarak sürecin değerlendirilmesi yapılabilir.

KAYNAKLAR

- Achrazoglou, G. J. (2003). Assessing teacher preparedness using electronic portfolios and conventional methods. (Doctoral Dissertation, The University of Iowa. 2003) *ProQuest Dissertations and Theses*, (ProQuest document ID: 765162681).
- Anderson, M. A. (2005). Yes! You should create a professional portfolio. *Multimedia Internet School*, 4, 34-36.
- Atay, D. (2003). Öğretmen adaylarına yansıtmayı öğretmek: Portfolyo çalışması. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 9(36), 508-527.
- Atay-Yalaza, D. (2003). *Öğretmen eğitiminin değişen yüzü*. (1. Baskı). Ankara: Nobel Yayınları.
- Bintz, W. & Shake, M. (2005). From university to classrooms: A pre-service teachers' writing portfolio program and impact on instruction in teaching strategies for writing portfolios in the classroom. *Reading Horizons*, 45(3), 217-232.
- Breault, R. A. (2004). Dissonant themes in pre-service portfolio development. *Teaching and Teacher Education*, 20(8), 847-859.
- Campbell, M. D., Melenyzer, J. B., Nettles, D. H., & Wyman, R. M. (2000). *Portfolio and Performance Assessment in Teacher Education*. Boston: Allyn and Bacon.
- Campbell, M. D., Cignetti, B. P., Melenyzer, J. B., Nettles, D. H. & Wyman, R. M. (2004). *How to Develop a Professional Portfolio*. (Third edition). Boston: Allyn and Bacon.
- Chung, R. R. (2005). The performance assessment for California Teachers and beginning teacher development: Can a performance assessment promote expert teaching practice? (Doctoral Dissertation, Stanford University, 2005) *ProQuest Dissertations and Theses*, (ProQuest document ID: 982811911).
- Crutchfield, M. D. (2004). Preservice portfolios and first year teaching practice: What are the connections? (Doctoral Dissertation. George Mason University, 2004). *ProQuest Dissertations and Theses*, (ProQuest document ID: 765352531).

- Darling, L. F. (2001). Portfolio as practice: The narratives of emerging teachers. *Teaching and Teacher Education*, 17(1), 107-121.
- Dutt-Doner, K. M., & Personett, C. (1997). Using portfolio to assess in an undergraduate teacher education course: What did the students and instructor learn? *Paper presented at the Annual Meeting of the American Educational Research Association* (Chicago, IL, March 24-28, 1997). ED: 410 247.
- Frazier, D. M. & Paulson, F. L. (1992). How portfolios motivate reluctant writers. *Educational Leadership*, 49(8), 62-65.
- Funk, M. L. (2005). The use of electronic portfolios within teacher education programs at Renaissance Group member institutions. (Doctoral Dissertation, Capella University, 2005) *ProQuest Dissertations and Theses*, (ProQuest document ID: 862929411).
- Henning, J. E., DeBruin-Parecki, A., Hawbaker, B. W., Nielsen, C. P., Joram, E. & Gabriele A. J. (2005). The teacher work sample: A tool for scaffolding and assessing pre-service teacher's early field experiences. *The Teacher Education*, 40(3), 188-207.
- Korkmaz, H., & Kaptan, F. (2003). İlköğretim fen öğretmenlerinin portfolyonun uygulanabilirliğine yönelik güçlükler hakkındaki algıları. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 13(1), 167-174.
- Korkmaz, H., & Kaptan, F. (2005). Fen eğitiminde öğrencilerin gelişimini değerlendirmek için elektronik portfolyo kullanımı üzerine bir inceleme. *The Turkish Online Journal of Educational Technology – TOJET*, [Elektronik Dergi]. 4(1), 101-106. <http://www.tojet.net/v4i1.pdf> adresinden 12 Ekim 2005 tarihinde indirilmiştir.
- Laurence, L. S. L. (2003). Low motivation on schools teachers' construction of teaching portfolios. *Curriculum and Teaching*, 18(2), 71-87.
- Miles, M. B. & Huberman, A. M. (1994). *An expanded sourcebook qualitative data analysis*. Second Edition. California: Sage Publications.
- Morgil, İ., Cingör, N., Erökten, S., Yavuz, S. & Özyalçın Oskay, Ö. (2004). Bilgisayar destekli kimya eğitiminde Gelişim dosyası çalışmaları. *The Turkish Online Journal of Educational Technology - TOJET*, [Elektronik Dergi]. 3(2), 105-119. <http://www.tojet.net/v3i2.pdf> adresinden 12 Ekim 2005 tarihinde indirilmiştir.
- Paulson, L. F., Paulson, P. R. & Meyer, C. (1991). What makes a portfolio a portfolio. *Educational Leadership*, 48(5), 60-63.
- Pekkanlı, E. İ. (2003). The impact of the European language portfolio on the learner autonomy of Turkish primary school students. Yayınlanmamış doktora tezi, Anadolu Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eskişehir.
- Retallick, J. & Groundwater-Smith, S. (1999). Teachers' workplace learning and learning portfolio. *Asia-Pacific Journal of Teacher Education*, 27(1), 47-59.
- Rolheiser, C. & Schwartz, S. (2001). Pre-service portfolios: A base for professional growth. *Canadian Journal of Education*, 26(3), 283-300
- Sewell, M., Marczak, M. & Horn. M. (2005). The use of portfolio assessment in evaluation. <http://electronicportfolios.com/portfolios.html> adresinden 10 Ekim 2005 tarihinde indirilmiştir.
- Simpson, L. A . J. (2004). Student teacher exit portfolios: Is it an appropriate measure and a unique contribution toward the assessment of highly qualified teacher candidates? (Doctoral Dissertation. University of Maryland. 2004), *ProQuest Dissertations and Theses*, (ProQuest document ID: 765362451).
- Sivakumaran, T. (2005). Analysis of teacher candidates' and faculty evaluation of the utility of a single digital portfolio system. (Doctoral Dissertation. The University of Tennessee, 2005), *ProQuest Dissertations and Theses*, (ProQuest document ID: 953995161).
- Spence, W. & El-Ansari, W. (2004). Portfolio assessment: Practice teachers' early experience. *Nurse Education Today*, 24(5), 388-401
- Williams, S. C., Davis M. L., Metcalf, D. & Covington V. M. (2003). The evaluation of a process portfolio as an assessment system in a teacher education. *Current Issues in Education*. [Online]. 6(1). <http://cie.asu.edu/volume1/number1> adresinden 17 Mart 2004 tarihinde indirilmiştir.
- Zeichner, K. & Wray, S. (2001). The teaching portfolio in US teacher education programs: What we know and what we need to know. *Teaching and Teacher Education*, 17(5), 613-621.
- Zou, M. (2002). Organizing instructional practice around the assessment portfolio: The gains and losses. ED: 469 469. <http://www.eric.ed.gov/> adresinden 17 Mart 2004 tarihinde indirilmiştir.